

zeci de spectatori veniți să asculte o orchestră camerală compusă din cei mai valoroși instrumentiști ai Filarmonicii din Bacău (aceasta explică, în parte, reușitele ansamblului). Ne-am convins încă o dată că dirijorul Ovidiu Bălan are toate datele muzicalității impregnate firesc într-un cod al temperamentului său, maturizarea interpretativă instaurându-se progresiv, odată cu desăvârșirea acestui temperament. Nu ai niciodată impresia că dirijorul luptă cu sine, totul este creat natural, spontan, chiar și atunci când confrăți de-ai săi mai strîmbă din nas la cite un tempo precipitat sau frazare excesivă. Inima lui Ovidiu Bălan bate mai repede, mai intens. Muzica transcende, în urma demersului său interpretativ, într-un spațiu hiperbolic, impresia generală fiind aceea de arondare a parametrilor sonori.

Așa s-au petrecut lucrurile în *Simfonia nr. 29 KV 201* de Mozart în care elementele de stil au fost augmentate fără ca expresia să suporte o mutație esențială, așa după cum supralicitarea metronomică nu a subminat relațiile de cauzalitate dintre evenimentele sonore. Reliefarea sensurilor programatice din suita *Pe Argeș în sus* de Theodor Grigoriu, relevarea contrastelor, a opozițiilor dialectice pe de o parte dintre reliefulurile încorporate aceleiași mișcări iar pe de altă parte dintre mișcările lucrării, ne-a înlesnit descoperirea resurselor acestei muzici — adevărată simfonie pentru orchestră de cameră. După cele două simfonii din prima parte a programului au urmat, în partea a doua ...4 concerte. Protagonista *Anotimpurilor* de Vivaldi — Angela Dubeau — este o violonistă în formare — actualmente studiază cu Ștefan Gheorghiu — care a demonstrat certe calități solistice (personalitate, muzicalitate, rezistență) o parte din ele doar previzibile, încă imature (momente de atonie, de inconsistență tehnică și stilistică, sonorități stridente).

**Liviu DĂNCEANU**

---

## *Al XXXI-lea dialog cu publicul*

---

Sfârșit de stagiune și, totuși, un semn de revitalizare, semn înscris în cuprinzătoarea carte a Festivalului Național „Cîntarea României”: un nou *concert-dezbateri* (al 31-lea! și este o cifră dinamică, ce îmbie la acumulări...) organizat de „Societatea MUZICA” în colaborare cu Radioteleviziunea Română.

Ne-a atras atenția faptul că acest concert nu a pus accentul pe calitatea de „primă audiție”, care, în ultimul timp pare a se fi impus drept criteriu de pătrundere în programele de concert, ci a reluat câteva piese de muzică de cameră asupra cărora ne-a oferit prilejul de a poposi cu gîndul altfel decît în graba de a defini laconic, de a-ți face o pă-

rere (!) despre stil, tendințe, măiestrie, de a poposi, deci, cu o aplecare spre meditația, spre adîncimile fiecărei creații.

Această *formulă* ni se pare adecvată genului de concert-dezbateri, pentru că „problematizarea” nu se face pornind de la un nivel periferic de impresiune — nivel ce intră sau nu în rezonanță cu/la prima audiție a unei lucrări — ci, presupunînd că publicul de referință este același, de la un nivel al *reflecției*, al conexiunilor multiple favorizate de memorie și de timp. Iată-ne în situația de a face asemenea conexiuni...

Madrigalul *Asemenea Patriei* compus de Doru Popovici (și interpretat de soprana Virginia Manu și un grup cameral condus de Radu Cozărescu) este expresia fără cusur a creației sale din ultimii ani. Ajuns prin riguroase epurări și decantări substanțiale acolo unde muzica se învecinează cu liniștea, cu calmul, cu vibrația relaxantă a diatonicului neșovăitor, Doru Popovici își afirmă cu o simplitate dezarmantă crezul. Constanța atitudinii sale, lipsa vreunei strategii de disimulare, trădează siguranța celui care a ajuns la un tărîm.

Aș fi preferat, de astă dată, să ascult doar, fără să privesc, *Quasi fuga* pentru chitară de Liviu Dănceanu, pentru că folosirea oricît de rafinelor trurci — arcuș, pahar, degetar metalic — (pentru lărgirea — de regulă — a posibilităților timbrale ale instrumentului) *văzute*, alterează audiția prin dezvăluirea unei anume întimități de creație, cînd căutarea ia forma întîmplătorului Rezervele nu stau în fața muzicii, a rezultantei căutărilor timbrale și de abordare complexă a chitarei — muzica adăpostind în penumbră o bogăție de nuanțe nezise încă, rare și tainice.

Reîntîlnirea cu *Răscrucea macilor*, lucrarea Doinei Nemțeanu-Rotaru, a consolidat impresia anterioară, de acută motivație a fiecărui sunet. Zbuciumul tensionat, de anvergură cvasi-expresionistă, crește pînă la altitudinea revelației unui peisaj (natural sau sufletec), a cărui definire sonoră aduce limpezirea și subțierea dramatismului. Adrian Tomescu, și de astă dată pătruns de *peisajul* din *Răscrucea macilor*!

*Pădurencele* — compoziția Maiei Ciobanu, a fost, în programul concertului, singura tentativă „curat autohtonă” de cîntare, alegerea naiului ca instrument-mesager fiind o subliniere în plus a rădăcinilor folclorice ale muzicii. Spontană, hrănindu-se dintr-un diatonism umbrit de alunecări semitonale piezișe, monodia se construiește după regula unui epic firesc, lăsînd în urmă-i un ecou de frumusețe necontrafăcută.

Părîndu-mi-se ciudată la prima audiere, ca un răspuns nelămuritor la o întrebare rimată, *Cantopiano* a lui Sorin Lerescu și-a dezvăluit adevărata natură și fabulă în interpretarea pe care chiar compozitorul a dat-o lucrării în concertul dezbateri. Muzică de stare, de o densitate substanțială, acordică, cu oscilații brusce de tărie, tensionată și prin adăugarea la ostinatoul monoritmicității a vocii, *Cantopiano* este o acumulare lentă, persuasivă, dar nu de *sonorități*, ci de *timp*, acumulare a cărei imprevizibilă stopare este gîndită ca o punctuație șocantă, implacabilă.

...și totuși o *primă-audiție* (excepția!) — *Sonata pentru violoncel „Remember Enescu”* de Marcel Spinei. Fericită situația în care compozitorul își face el însuși auzită creația — Marcel Spinei. Arătându-ni-se și în postura, cunoscută și apreciată de violoncelist. Sonata etalează pe spații întinse o viziune sobru dramatică asupra procesului de naștere și modelare a substanței muzicale. Simțindu-și forțele neobosite, compozitorul construiește și acolo unde ar fi putut poposi în odihnă; ceea ce dă la iveală este însă marcant muzică, venind dinspre tradiția expresiei tematizate, cu vigoare și vibrație autentică.

Să lăudăm măcar în finalul acestor rinduri evoluția solistică a chitaristului Vasile Colțea (uimitor nu atît ca tehnică, ci prin lejeritatea cu care își mînuia instrumentul, pus în situații netipice) și a naistului Cornel Pană (storcînd lemnului esențele cele mai ascunse).

Carmen CĂRNECI

## Concert — dezbateri

O remarcabilă inițiativă a Filarmonicii timișorene, demnă de a se generaliza: organizarea unui *concert-dezbateri* care să includă cele mai importante prime audiții de lucrări de compozitori români, interpretate de respectiva formație în decursul unei stagiuni. Se preconizează invitarea, la această manifestare, a criticilor muzicali, a autorilor, a altor factori artistici din țară și din Capitală a Radioteleviziunii, etc.

Desigur, entuziasmul acestei inițiative aparține cu precădere dirijorului și compozitorului Remus Georgescu, actualul director al Filarmonicii „Banatul”, care în fruntea unui admirabil colectiv artistic, tînăr și receptiv, ne-a prezentat un concert de înaltă ținută artistică.

Programul a cuprins lucrarea *Monografia comunei Sîrbova* de Anatol Vieru, poemul simfonic *Thalassa* de Mircea Chiriac, cantata *Jertfa* de Vasile Spătărelu și oratoriul *Ecouri* de Remus Georgescu.

Interesul principal al acestui program a fost, indubitabil, varietatea stilistică și stadiul de ultimă oră al preocupărilor componistice ale autorilor interpreți.

*Monografia comunei Sîrbova* de Anatol Vieru prezintă o poziție caracteristică a compozitorului în tratarea unei teme, larg răspîndite în muzica ultimilor 10—12 ani în lume și în creația românească, de îngemănare a unui set extins de melodii într-o textură. Școala poloneză a dat un impuls interesant acestor încercări la începutul acestei perioade (neofolcloriste i-aș zice) care și-a găsit un teren fertil, extrem de personal în gîndirea componistică românească de dată ceva mai recentă. În contextul creației — atît de variate — a lui Anatol Vieru cele 70 de melodii folosite se transformă într-un incîntător amalgam de sonorități ale corzilor, de rară finețe...

Poemul simfonic *Thalassa* de Mircea Chiriac prezintă, fără îndoială, una dintre cele mai recente reușite ale autorului. Închinat „temerarilor mării”

(după mărturisirea din program) poemul se situează pe o linie personală post-enesciană, dezvoltînd ample sonorități în cascade pline de dinamism și culoare, rod al unui meșteșug deplin și al unei forțe creatoare în plin avînt.

Dedicat luptelor muncitorilor ceferiști și petroliști din februarie 1933, poemul-cantată *Jertfa* de Vasile Spătărelu, pe versurile poetului ieșean Corneliu Sturzu, dezvoltă în cadrul unui „modalism liber organizat, într-o desfășurare continuă cu variate game de expresie conforme cu textul dat” (după nota de autor) o muzică densă, concentrată, realizată cu o artistică economie de mijloace. Primă audiție *absolută* a seriei, ea a beneficiat de o interpretare de calitate în care virtuțile *speciale* ale corului Filarmonicii „Banatul” (dirijor Diodor Nicoară) s-au afirmat cu plenitudine: acuratețe, precizie ritmică, expresie și calitate vocală; rare asemenea formații pe plan național (și nu numai...).

Desigur împlinirea acestei serii de excepție a constituit-o oratoriul *Ecouri*, versuri Radu Stanca, de Remus Georgescu. Compozitor de distinsă formație, Remus Georgescu este preocupat în ultimii ani de elaborarea unor forme vocal-simfonice ample, matrici în care își toarnă propriile idei și experiențe, urmărind cu consecvență *expresia* și *sensul*, care sînt, fără îndoială, caracteristicile principale ale muzicii sale. Lucrarea este străbătută de dramatism, partea vocală (inegalabilul Pompei Hărășteanu) fiind condusă cu măiestrie spre marile culminații finale ale oratoriului care se rezolvă (admirabil!) pe un acord consonant apărut hieratic din tumultul elementelor dezlănțuite.

În persoana dirijorului Remus Georgescu și a întregului colectiv artistic al Filarmonicii „Banatul” am desprins dragostea autentică, probă, față de patrimoniul muzicii noastre *noi*, care se întregește zi de zi cu capodopere (și cu eșecuri, de ce nu? — este mersul legic spre mai departe al oricărei tradiții de zi cu zi), plasarea consecventă în actualitatea muzicii contemporane (românești și universale), faptul de cultură. Sînt calități majore, de adîncă semnificație, pe care le-am dori tuturor ansamblurilor de gen ale țării.

Dezbaterile au fost conduse de muzicologul Viorel Cosma.

## Muzică contemporană

Ultimul concert al ansamblului „Hyperion” se remarcă prin două idei: ideea „clipei” sugerată de Octavian Nemescu și cea a dialogului dintre muzica românească, engleză și franceză de ultimă oră.

Două inițiative care, în alte condiții decît cele oferite duminică 15 mai la orele 19,30 de Radioteleviziune, o gazdă deosebit de primitoare a acestor manifestări de cultură, ar fi putut beneficia de o asistență mai numeroasă.

Prezintă întotdeauna interes căutările ansamblului Hyperion în zone fie neexplorate ale muzicii